

Nr 55.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1938 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till internationell hjälpverksamhet till förmån för hemlösa barn i Spanien jämte en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I proposition nr 134 har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden, föreslagit riksdagen medgiva, att för lämnande av bidrag intill ett belopp av 100,000 kronor till internationell hjälpverksamhet till förmån för hemlösa barn i Spanien må tagas i anspråk det i riksstaten för budgetåret 1937/38 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Vidare har uti en inom andra kammaren av herr Å. Holmbäck väckt motion (nr 370) hemställts, att det i propositionen nr 134 föreslagna belopp av 100,000 kronor, med vilket det i riksstaten för 1937/38 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter skulle få tagas i anspråk till förmån för hemlösa barn i Spanien, måtte höjas till 200,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

T. f. departementschefen har inledningsvis meddelat, att presidenten i en nyligen bildad internationell kommission för hjälp åt hemlösa barn i Spanien hemställt om ett bidrag av svenska regeringen till finansierandet av den av kommissionen planerade hjälpverksamheten. Kommissionen, inom vilken ordföranden i styrelsen för Nansen-institutet för flyktingar i Genève, den norske domaren Michael Hansson, åtagit sig presidentskapet och som i övrigt består av representanter för olika organisationer för hjälp åt flyktingar samt de engelska kväkarna, hade, enligt vad som i detta sammanhang upplysts, från ombud för humanitära organisationer, vilka äro verksamma inom de båda stridande parternas områden i Spanien, mottagit underrättelser, som gåve vid handen, att de flyktingar, som nödgats övergiva inom krigszonerna belägna områden eller bombarderade städer, lede den svåraste brist på livsmedel. Bland dessa flyktingar befunde sig ett stort antal barn, som genom inbördeskriget tvungits att lämna sina hem för att begiva sig till andra orter inom Spanien och vilkas anhö-

riga under de rådande förhållandena ej vore i stånd att på normalt sätt underhålla dem. Antalet dylika barn, vilka vore i trängande behov av omedelbar hjälp, beräknas av kommissionen uppgå till 250,000. Kommissionen avser att snarast möjligt upprätta en organisation med säte i Genève och särskilda ombud på olika platser i Spanien i och för fördelning av föda på så sätt, att vart och ett av nämnda 250,000 barn dagligen erhöle ett varmt mål. Ehuru livsmedelsbristen faktiskt vore mest framträdande inom Katalonien, vore avsikten att organisationen skulle omfatta Spanien i dess helhet och att föda genom densamma skulle utdelas efter opartiska grunder, där behovet vore störst. Kommissionen ämnar samarbeta med redan befintliga såväl officiella som enskilda hjälporganisationer på ömse sidor av fronten i Spanien. Dessa organisationer uppgivas vara redo att ställa sin personal till kommissionens förfogande, varigenom omkostnaderna för den tillämnade hjälpverksamheten skulle kunna reduceras till ett minimum.

I ärendet har upplysts, framhåller t. f. departementschefen, att brittiska regeringen uttryckt sin sympati för den av kommissionen framlagda planen samt förklarat sig villig stödja densamma genom att till kostnaderna för dess genomförande lämna ett bidrag av £ 25,000 under förutsättning att återstoden av det till £ 147,000 beräknade belopp, som erfordrades för verksamhetens igångsättande och upprätthållande under en tid av fyra månader, ställes till förfogande från andra håll. Vidare förutsattes, att verksamhetens planläggning skall hava fortskridit tillräckligt långt för att densamma skall kunna igångsättas så snart erforderliga medel bliva tillgängliga samt att dessa komma att förvaltas opartiskt till fromma för båda de stridande parterna i Spanien. Därjämte har danska regeringen förklarat sig villig att under motsvarande förutsättningar bidra med ett belopp av 20,000 danska kronor samt norska regeringen av stortinget äskat 20,000 norska kronor för ändamålet under angivande av enahanda betingelser för medlens tillhandahållande. Även vissa andra regeringar uppgivas hava uttalat sympati för planen och förklarat sig hava för avsikt att undersöka möjligheterna för att finansiellt stödja densamma.

Som bekant hava, framhåller t. f. departementschefen vidare, från svensk sida betydande insatser redan gjorts i hjälparbetet till förmån för Spaniens befolkning. Sålunda hava mycket avsevärda belopp insamlats bland svenska arbetare i och för livsmedelssändningar till Spanien samt för upprättandet av ett — numera till de spanska myndigheterna överlämnat — svensk-norskt krigssjukhus i Valenciatrakten, varjämte »Svenska Kvinnokommittén för Spaniens barn» upprättat och underhåller två barnhem, varav ett i Denia och ett i Guetaria. Även från svenska statens sida har bidrag tidigare lämnats till humanitär verksamhet i Spanien, i det att Kungl. Maj:t den 30 juni 1937 anvisat ett anslag av 50,000 kronor som bidrag till Internationella Röda Kors-kommitténs i Genève hjälpverksamhet till förmån för det spanska inbördeskrigets offer, vilken i främ-

sta rummet avser anskaffande av sanitetsmateriel och medicin samt utväxling av krigsfångar.

Oavsett vad sålunda från svensk sida redan åtgjorts och åtgöres för att lindra det av inbördeskriget hemsökta spanska folkets lidanden synes Sverige, uttalar t. f. departementschefen, icke böra undandraga sig att nu medverka till genomförandet av den av förenämnda internationella kommission framlagda planen, vilken avser att tillgodose ett särskilt trängande och behjärtansvärt behov och som synes erbjuda de bästa garantier i fråga om opartiskhet och effektivitet. För att underlätta verksamhetens snara igångsättande och verksamt stödja densamma anser t. f. departementschefen det önskvärt, att för Sveriges del ett belopp av 100,000 kronor ställes till förfogande. Vad beträffar bidragets utbetalande borde från svensk sida en liknande ståndpunkt som den brittiska, danska och norska intagas. Sålunda borde krävas, att även från annat håll medel ställas till förfogande möjliggörande planens realiserande i ungefärligen den omfattning som avsetts. För ändamålet borde anslaget till oförutsedda utgifter anlitas.

Utskottet finner behjärtansvärt, att även från svensk sida medel ställas till förfogande i syfte att stödja den planerade hjälpverksamheten till förmån för hemlösa barn i Spanien.

Utskottet.

I fråga om bidragsbeloppets storlek har utskottet intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker således det motionsvis gjorda yrkandet om anvisande av högre belopp.

Mot det ifrågasatta sättet för medlens bestridande liksom mot vad departementschefen i övrigt anfört, har utskottet ej heller haft något att invända.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 370, medgiva, att för lämnande av bidrag intill ett belopp av 100,000 kronor till internationell hjälpverksamhet till förmån för hemlösa barn i Spanien må tagas i anspråk det i riksstaten för budgetåret 1937/38 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Stockholm den 15 mars 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Oscar Olsson*, *Hansén*, *Asplund*, *Borell*, *Nilsson* i Landeryd, *Gustafsson* i Benestad, *Ström*, *von Heland* och *Bäcklund*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Strindlund*, *Eriksson* i Stockholm, *Jeppsson*, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Andersson* i Södergård och *Persson* i Tidaholm.